

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การเปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจก่อนและหลังการทำการเกษตรแบบผสมผสาน
ของเกษตรกร ต. ดอนเกาะกา อ. บางน้ำเปรี้ยว จ. ฉะเชิงเทรา

A Comparative Economic Status befor - after in Diversified
Farming of Farmer in Donkohka Sub-district , Bangnumpreow
District , Chachocngsao Province.

T096402

โดย

นายสุริยะ มะเหศวร

เสนอ

รฟ.
๙๘๖๗ก
๒๕๔๑

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน ๙๘๔๐๒
วันเดือนปี.....

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

พ.ศ. ๒๕๔๑

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เรื่อง

การเปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจก่อนและหลังการทำเกษตรแบบผสมผสาน
ของเกษตรกร ต. ดอนเกาะกา อ. บางน้ำเปรี้ยว จ. ฉะเชิงเทรา

A Comparative Economic Status before - after in Diversified
Farming of Farmer in Donkohka Sub-district , Bangnumpreow
District , Chachocngsao Province.

โดย

นายสุริยะ มะเหศวร

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร วท.บ. (พัฒนาการเกษตร)
เมื่อวันที่ ๑๑ เดือน ๑๗๐ พ.ศ. ๒๕๑

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ

[Signature]
..... ๑๑ / ๑๗๐ / ๒๕๑

(อาจารย์ไพรัช กุศลชัย)

กรรมการปัญหาพิเศษ

[Signature]
..... ๑๑ / ๑๗๐ / ๒๕๑

(อาจารย์สนอง นิลเพชร)

หัวหน้าภาควิชา

[Signature]
..... ๑๑ / ๑๗๐ / ๒๕๑

(ผศ. สุภสมบุรณ์ อึ้งรัตนกร)

ร.พ.
๘๖๓๓
๒๕๕๐

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การเปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจก่อนและหลังการทำการเกษตรแบบผสม
ผสานของเกษตรกร ต.คอนเกาะกา อ. บางน้ำเปรี้ยว จ. ฉะเชิงเทรา

โดย : นายสุริยะ มะเหศวร

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตร์บัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

สาขาวิชาเอก : พัฒนาการเกษตร

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ :

(อาจารย์พีรชัย กุลชัย)

dt, 1we, 41

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจ - สังคมทั่วไปของเกษตรกรที่
ทำการเกษตรแบบผสมผสานและศึกษาผลของการทำการเกษตรแบบผสมผสานในเชิงเศรษฐกิจ
ก่อนและหลังรวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

กลุ่มประชากรที่ทำการศึกษาคือเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบผสมผสาน ใน ต. คอนเกาะ
กา อ. บางน้ำเปรี้ยว จ. ฉะเชิงเทรา จำนวน 52 ราย ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์
โดยการออกสัมภาษณ์เกษตรกรในช่วงเดือน พฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2540 การวิเคราะห์
ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละและค่ามัชฌิมเลขคณิตเพื่อเปรียบเทียบข้อมูลมีผลการศึกษาค้นคว้าดังนี้

รายละเอียดเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มี
อายุเฉลี่ย 49.67 ปี พื้นฐานความรู้จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สถานภาพส่วนใหญ่สมรสแล้ว
ร้อยละ 92.31 เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 98.08 มีอาชีพหลักทางการเกษตร มีรายได้เฉลี่ย 200,192
บาท / ปี / ครอบครัว อาชีพรองเป็นอาชีพรับจ้างร้อยละ 57.70 มีรายได้เฉลี่ย 61,653.84 บาท / ปี /
ครอบครัว เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 76.10 มีหนี้สิน ซึ่งแหล่งเงินกู้จะเป็น ธนาคารเพื่อการเกษตร
และสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และส่วนใหญ่ร้อยละ 48.08 มีที่ดินถือครอง 11 - 30 ไร่

สภาพทางเศรษฐกิจก่อนและหลังการทำการเกษตรแบบผสมผสาน พบว่าเกษตรกรมีรายได้
เฉลี่ยเพิ่มขึ้นหลังจากทำการเกษตรแบบผสมผสานกิจกรรมที่ทำในการผลิตผลคือพืช - สัตว์
ร้อยละ 67.31 และมีรายได้จากการรับจ้างลดลงร้อยละ 77.14 และพบว่ารายจ่ายในภาคการเกษตร
หลังจากทำการเกษตรแบบผสมผสานแล้วลดลง ในทำนองเดียวกันรายจ่ายภายในครัวเรือนของ
เกษตรกรร้อยละ 80.77 ก็ลดลง หนี้สินของเกษตรกรก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสานมีหนี้สินอยู่
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แล้วร้อยละ 76.92 หลังจากทำการเกษตรแบบผสมผสานแล้วหนี้สินของเกษตรกรร้อยละ 67.38 ลดลง ส่วนเงินออมเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเนื่องจากเกษตรกรยังมีหนี้สินอยู่ การจ้างงานหลังทำการเกษตรแบบผสมผสานเกษตรกรมีการจ้างงานลดลงส่วนมากร้อยละ 84.62 จะทำเอง และพบว่าเครื่องมือในการทำการเกษตรก่อนและหลังทำการเกษตรแบบผสมผสานร้อยละ 84.61 ยังคงอยู่เท่าเดิม ส่วนปัญหาในเรื่องการตลาดก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสาน จะมีปัญหาในเรื่องการจำหน่ายผลผลิตร้อยละ 88.46 และเมื่อทำการเกษตรแบบผสมผสานปัญหาจะลดลงร้อยละ 73.08 แต่จะพบปัญหาในเรื่องจำนวนผลผลิตแต่ละชนิดจะมีจำนวนน้อย จากการเปรียบเทียบ สภาพเศรษฐกิจก่อนและหลังทำการเกษตรแบบผสมผสาน พบว่า ในปีแรกที่เปลี่ยนมาทำการเกษตรแบบผสมผสานเกษตรกรไม่มีการเปลี่ยนแปลงสถานะทางเศรษฐกิจ แต่สถานะทางเศรษฐกิจจะดีขึ้นในปีที่สองและสามในการทำการเกษตรแบบผสมผสาน

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกร ร้อยละ 53.85 มีอุปสรรคในการทำการเกษตรแบบผสมผสาน คือ ปัญหาในเรื่องปัจจัยการผลิต และการจัดการในการวางแผนการผลิต เกษตรกรได้ให้ข้อเสนอแนะคือ อยากให้มีการอบรมในเรื่องการทำการเกษตรแบบผสมผสานให้มากขึ้น จัดหาแหล่งเงินทุน และมีปัจจัยการผลิตที่มีราคาต่ำมาช่วยเหลือเพื่อที่จะให้เกษตรกรได้มีโอกาสพัฒนาระบบการผลิต เพื่อให้การผลิตมีความยั่งยืนตลอดไป

คำนิยม

ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีเพราะได้รับความกรุณา ช่วยเหลือจากหลายท่านที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ อาจารย์ไพรัช กุลชัย ซึ่งเป็นประธานกรรมการปัญหาพิเศษ ที่ได้กรุณาชี้แนะแนวทางมาตั้งแต่ต้น อีกทั้งอาจารย์สนอง นิลเพ็ชร ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการปัญหาพิเศษ ได้ให้ความช่วยเหลือในการตรวจทานแก้ไข ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งในบุญคุณอย่างยิ่ง รวมทั้งเจ้าหน้าที่เกษตรตำบล ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในด้านข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ จึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากปัญหาพิเศษเรื่องนี้ ผู้ศึกษาขอมอบให้กรมส่งเสริมการเกษตร ในการที่จะนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนากิจการเกษตรในท้องถิ่นชนบทต่อไป สูดท้ายความดีอันพึงมีจากการศึกษาครั้งนี้ข้าพเจ้าขอมอบให้แก่ บิดา มารดา และอาจารย์ ที่ได้ช่วยเหลือข้าพเจ้าตลอดมา ดังนั้นหากการศึกษาในครั้งนี้เกิดความผิดพลาดประการใดนั้นเป็นเพราะความบกพร่องจากผู้ศึกษาเอง

สุริยะ มะเหศวร

มีนาคม 2541

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(ก)
บทที่ 1 บทนำ	
-ความสำคัญของปัญหา	1
-วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
-ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
-ขอบเขตของการศึกษา	2
-นิยามศัพท์	3
บทที่ 2 ตรวจสอบเอกสาร	
-ลักษณะการเกษตรของประเทศไทย	4
-แนวทางการทำการเกษตรของประเทศไทย	5
-ปัญหาเกี่ยวกับการเกษตรของประเทศไทย	6
-ความหมายและหลักการของเกษตรผสมผสาน	6
-ปัจจัยสำคัญในการจัดทำระบบเกษตรผสมผสาน	7
-ข้อดีของระบบเกษตรผสมผสาน	9
-ผลตอบแทนของการทำการเกษตรแบบผสมผสาน	10
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	
-ประชากรกลุ่มตัวอย่าง	12
-การเก็บรวบรวมข้อมูล	12
-การวิเคราะห์ข้อมูล	12
-ระยะเวลาการศึกษา	13
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
ตอนที่ 1 ข้อมูลทางเศรษฐกิจ – สังคมทั่วไปของเกษตรกร	15
ตอนที่ 2 สภาพทางเศรษฐกิจก่อนและหลังการทำการเกษตร แบบผสมผสาน	21
ตอนที่ 3 ข้อมูลแสดงความคิดเห็น อุปสรรค ข้อเสนอแนะต่อ การทำการเกษตรแบบผสมผสาน	31

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

-สรุปผลการศึกษา	35
-ข้อเสนอแนะ	37

เอกสารอ้างอิง	39
---------------	----

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก สภาพภูมิศาสตร์ตำบลคอนเกาะกา	42
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์	44

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญญัตินี้

ตารางที่	หน้า
1. แสดงระยะเวลาการศึกษา	14
2. สภาพทางสังคม	16
3. อาชีพหลักและอาชีพรองของเกษตรกร	18
4. สภาพหนี้สิน การถือครองที่ดิน และแหล่งเงินกู้	20
5. สภาพเศรษฐกิจก่อนและหลังการทำการเกษตรแบบผสมผสาน	23
6. อุปสรรค ข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการทำการเกษตรแบบผสมผสาน	32
7. สรุปสภาพทางเศรษฐกิจก่อนและหลังการทำการเกษตรแบบผสมผสานของเกษตรกรตำบลดอนเกาะกา	34

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากประเทศไทย ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักทำการเกษตร ลักษณะการผลิตเพื่อการบริโภคและจำหน่าย ปัจจุบันเกษตรกรประสบปัญหาหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการเกิดภาวะความแห้งแล้งขาดแคลนน้ำทำให้เกษตรกรที่ทำนาเป็นอาชีพหลักต้องเสี่ยงกับความเสียหายเนื่องจากขาดแคลนน้ำในฤดูการเพาะปลูก ทำให้เกษตรกรต้องประสบปัญหาขาดแคลนน้ำ ผลผลิตและคุณภาพต่ำ ขายได้ราคาต่ำ ซึ่งเกษตรกรที่ปลูกข้าวส่วนใหญ่อาศัยน้ำจากปริมาณน้ำฝนเพียงอย่างเดียว เพราะระบบชลประทานยังมีไม่เพียงพอ ซึ่ง ต. ดอนเกะกา อ. บางน้ำเปรี้ยว จ. ฉะเชิงเทรา ถือได้ว่าเป็นพื้นที่หนึ่งที่เกษตรกรมีการปลูกข้าว เพื่อการจำหน่ายเป็นหลัก ซึ่งก็ประสบปัญหาความแห้งแล้งไม่สามารถทำนาได้ติดต่อกัน การตกของฝนไม่แน่นอน บางพื้นที่เกิดความเสียหายต่อปริมาณการผลิต เนื่องจากขาดแคลนน้ำในช่วงข้าวตั้งท้อง ความจำเป็นที่จะต้องให้เกษตรกรมีการปรับระบบการผลิตจากการทำนาเพียงอย่างเดียวมาเป็นการปลูกพืชและกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีการใช้น้ำน้อยกว่า และให้ผลตอบแทนสูงกว่าการทำนาทั้งช่วยลดแรงกดดัน จากปัญหาที่เกษตรกรประสบหลายอย่าง นอกจากเกิดภาวะน้ำไม่พอในการผลิต แล้วยังมีปัญหาอื่น ๆ อีกที่คาดว่าจะรุนแรงมากขึ้นทุกปี เช่น ปัญหาราคาข้าวตกต่ำ ปัญหาขาดการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ขาดการวางแผนการผลิต ผลผลิตต่อไร่ตกต่ำ หรือการเคลื่อนย้ายแรงงาน นอกจากนี้เกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด คือ ที่ดิน ทุน แรงงาน เพราะการจัดการสิ่งเหล่านี้จากปัจจัยที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบการเกษตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอย่างถาวร สวนผลไม้ ไม้ยืนต้น ไร่นาสวนผสม หรือเกษตรแบบผสมผสาน จะสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีรายได้อย่างต่อเนื่อง และมั่นคงในอนาคต โดยการพัฒนาการใช้ที่ดินที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ โดยการปลูกพืชหลายครั้ง หรือหลายชนิด รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์ และการประมงขนาดเล็กรวมกัน เพื่อให้เกษตรกรมีกิจกรรมต่อเนื่อง มีรายได้ตลอดปี ซึ่งระบบเกษตรผสมผสานนี้เป็นแนวทางหนึ่งในการลดต้นทุนการผลิต ลดปัญหาด้านการตลาด ลดความเสี่ยงต่อภัยธรรมชาติ กระจายการใช้แรงงานด้านการเกษตรมากขึ้น และสิ่งสำคัญคือ สามารถเพิ่มรายได้ต่อครัวเรือนของเกษตรกรให้สูงขึ้นผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการทำการเกษตรจึงได้นำมาศึกษาวิจัยเพื่อเป็นข้อเสนอแนะและเป็นแนวทางเลือกหนึ่งของการทำการเกษตรของเกษตรกรต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ - สังคมทั่วไปของเกษตรกรในพื้นที่
ต. ดอนเกาะกา อ. บางน้ำเปรี้ยว จ. ฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจ ก่อนและหลังการทำการเกษตรแบบผสมผสาน
ของเกษตรกรในพื้นที่ ต. ดอนเกาะกา อ. บางน้ำเปรี้ยว จ. ฉะเชิงเทรา
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการทำการเกษตรแบบผสมผสาน
ในพื้นที่ ต. ดอนเกาะกา อ. บางน้ำเปรี้ยว จ. ฉะเชิงเทรา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบสภาพเศรษฐกิจ - สังคม ก่อนและหลังการทำการเกษตรแบบผสมผสาน
2. ทำให้ทราบถึงการเปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจระหว่างการทำการเกษตรระบบเดิมกับ
การทำการ เกษตรแบบผสมผสาน
3. ผลการวิเคราะห์ที่ได้ สามารถที่จะใช้เป็นแนวทางในการวิจัยเรื่องเกษตรผสมผสานต่อ
ไป

ขอบเขตของการศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจ ก่อนและหลังการทำการเกษตรแบบผสม
ผสาน เพื่อทราบถึงผลของระบบเกษตรผสมผสาน ตลอดจน อุปสรรค ของการทำการเกษตรแบบ
ผสมผสาน ในพื้นที่ ต. ดอนเกาะกา อ. บางน้ำเปรี้ยว จ. ฉะเชิงเทรา ในระหว่างปี 2537-2539

นิยามศัพท์

ระบบเกษตรแบบผสมผสาน หมายถึง ระบบการเกษตรที่มีการปลูกพืช หรือมีการเลี้ยงสัตว์หลายชนิดอยู่ในพื้นที่เดียวกัน โดยกิจกรรมแต่ละอย่างสามารถเกื้อกูลประโยชน์ต่อกันอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยอาศัยหลักการอยู่ร่วมกันระหว่างพืช สัตว์ สิ่งแวดล้อมในระบบนิเวศน์

อาชีพหลัก หมายถึง อาชีพที่ทำรายได้ให้กับเกษตรกรมากที่สุด ซึ่งเกษตรกรถือว่าเป็นรายได้หลัก

อาชีพรอง หมายถึง อาชีพที่ทำรายได้ ให้กับเกษตรกรเป็นอันดับรองจากรายได้ของอาชีพหลัก

รายได้ หมายถึง รายได้ที่เป็นเงินสดของครอบครัว ที่เกิดจากการประกอบอาชีพตลอดปี

ทุน หมายถึง ปัจจัยการผลิตมีทั้งเป็นตัวเงิน และไม่เป็นตัวเงิน เช่น ปลูก สัตว์ พันธุ์พืช เครื่องมือ เครื่องจักร อาคาร โรงเรือน คลัง สิ้นค้า

สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม หมายถึง ฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนเกษตรกร แรงงาน อายุของคนในครอบครัวในวัยที่เรียนหนังสือ ทำงาน วัชชรา จำนวนเท่าใด รายได้นอกภาคเกษตร ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี

บทที่ 2

ตรวจเอกสาร

2.1 ลักษณะการเกษตรของประเทศไทย

พานิช ทันนิมิตร (2527 : 3) กล่าวถึงลักษณะการเกษตรของประเทศไทย ยังไม่เจริญเท่าที่ควร เพราะประสิทธิภาพในการผลิตยังต่ำ มีคนทำงานในสาขาเกษตรมากเกินไป และใช้ทรัพยากรไม่คุ้มค่า ทั้งนี้เรามีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เช่น

1. ดินจืด เพราะใช้ติดต่อกันมาหลายชั่วคน และหาที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์มาทำการเกษตรได้ยาก
2. เกษตรกรไทยมีความรู้่น้อย เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้แค่ระดับประถมศึกษา
3. การคมนาคมไม่สะดวก เกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ในชนบทห่างไกลไม่มีโอกาสได้รับข่าวสาร ประสิทธิภาพและความรู้ใหม่ ๆ ทางด้านเกษตร
4. มีคนทำงานด้านเกษตรมากเกินไป (82 % ของประชาชนชาวไทย) จึงเป็นการใช้แรงงานที่ไม่คุ้มค่า
5. ขาดอุตสาหกรรมการเกษตร ที่จะรับรองและแปรรูปผลิตผลทางการเกษตรเป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ
6. เกษตรกรมีฟาร์มขนาดเล็ก และอยู่กันอย่างกระจัดกระจาย การเกษตรเป็นแบบเลี้ยงตัวเอง และทำแต่พอกิน
7. เกษตรกรทำฟาร์มเดี่ยวหรือฤดูกาลเดี่ยว โดยทั่ว ๆ ไปเกษตรกรจะปลูกพืชมากกว่าการเลี้ยงสัตว์ พันธุ์พืชและสัตว์ยังไม่ดีจึงทำให้ผลผลิตต่ำ
8. เกษตรกรส่วนมากยากจน มีทุนน้อยและรายได้ต่ำจึงไม่สามารถขยายและปรับปรุงการผลิตของตนเองได้
9. การผลิตใช้วิธีโบราณ และพึ่งพาน้ำฝนจากธรรมชาติ ขาดปัจจัยและวิทยาการแผนใหม่ ต้องพึ่งพาอุปกรณ์ ปุ๋ย เคมีภัณฑ์ จากต่างประเทศ เกษตรกรส่วนมากไม่สามารถที่จะซื้ออุปกรณ์และปัจจัยการผลิตที่ราคาแพงได้จึงทำให้เกษตรกรยังล้าหลัง และได้ผลผลิตต่ำ
10. การตลาดยังไม่ดี ราคาผลผลิตยังไม่แน่นอน มีพ่อค้าคนกลางซึ่งเป็นผู้กำหนดราคาอยู่เป็นจำนวนมาก ขาดการรวมตัวและสหกรณ์ที่ประสิทธิภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2535 : 32) กล่าวถึงขนาดถือครองที่ดินปี 2504 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มแผน ๑ ฉบับที่ 1 เกษตรกรมีที่ดินถือครองเฉลี่ยครัวเรือนละ 18.72 ไร่พอมาระยะของแผนพัฒนา ๑ ฉบับที่ 2 และ 3 ขนาดการถือครองที่ดินมีแนวโน้มสูงขึ้นเป็น 22.66 และ 27.23 ไร่ ตามลำดับ แต่ในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 4 และ 5 กลับลดลงเล็กน้อย และมาเพิ่มขึ้นอีกในช่วงของแผนพัฒนา ๑ ฉบับที่ 6 โดยในปี 2531 เกษตรกรมีที่ดินถือครองเพิ่มขึ้นเป็น 28.18 ไร่ต่อครัวเรือน จากเนื้อที่ที่เกษตรกรถือครองอยู่นั้น โดยเฉลี่ยแล้วเกษตรกรเป็นเจ้าของเองประมาณร้อยละ 80 ที่เหลือเป็นที่เช่า เป็นที่ทำฟรี และอื่น ๆ จากข้อมูลของสำนักเศรษฐกิจการเกษตรปี 2520 - 2531 พบว่าภาคกลางเป็นภาคที่เกษตรกรมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ยต่อครัวเรือนมากที่สุด และภาคเหนือเป็นภาคที่เกษตรกรมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ยต่อครัวเรือนน้อยที่สุด ส่วนภาคที่มีผู้ถือครองเป็นเจ้าของมากที่สุด ได้แก่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือเป็นเจ้าของประมาณร้อยละ 87 - 92 ของที่ดินถือครอง และมีเนื้อที่เช่าน้อยที่สุด แต่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ส่วนในภาคกลางเป็นภาคที่ครัวเรือนเกษตรกรมีเนื้อที่ซึ่งผู้ถือครองเป็นเจ้าของน้อยที่สุดขณะนี้มีเนื้อที่เช่ามากที่สุด

2.2 แนวทางการทำการเกษตรของประเทศไทย

นรินาม (2534 : 53) ได้เสนอแนวทางในการทำการเกษตรของเกษตรกรไทยโดยแสดงให้เห็นถึงปัญหาการเกษตรในปัจจุบันที่ประสบปัญหาราคาคต่ำ และความไม่แน่นอนของผลผลิต และเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหา จึงควรจะต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบในการผลิตทางการเกษตรเพื่อลดต้นทุนการผลิต และความเสี่ยงทางการตลาด ขณะเดียวกันก็ทำให้เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้นด้วย และสามารถไว้วัสดุเหลือทิ้งหรือผลผลิตของพืชผลชนิดหนึ่งไปเป็นปัจจัยการผลิตพืชผลชนิดอื่นได้ และการผลิตทางการเกษตรนั้นมีอยู่ด้วยกันหลายวิธี แต่วิธีการเกษตรรูปแบบหนึ่งที่คล้ายคลึงและมักเข้าใจตลาดเคลื่อนกับการเกษตรแบบผสมผสานคือ การเกษตรแบบไร่นาสวนผสม ทั้ง ๆ ที่การเกษตรทั้ง 2 วิธีดังกล่าวมีลักษณะที่แตกต่างกับอยู่บ้างคือ การเกษตรแบบไร่นาสวนผสมเป็นวิธีการเกษตรที่มีหลายกิจกรรมภายในพื้นที่เดียวกัน โดยแต่ละกิจกรรม ไม่มีความสัมพันธ์ในลักษณะของการเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน ในด้านลดต้นทุนการผลิต แต่มีวัตถุประสงค์เพียงลดความเสี่ยงทางด้านการตลาดเท่านั้น ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ การทำสวนผลไม้หลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน ส่วนการเกษตรแบบผสมผสานเป็นกิจกรรมการเกษตรที่มีหลายกิจกรรมในพื้นที่เดียวกัน แต่สิ่งที่แตกต่างจากการเกษตรแบบไร่นาสวนผสมคือ แต่ละกิจกรรมมีผลเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกันเพื่อใช้ปัจจัยการผลิตแต่ละชนิดเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและเพื่อลดต้นทุนการผลิต โดยนำวัสดุเหลือใช้หรือผลผลิตจากการผลิตชนิดหนึ่งไปใช้เป็นปัจจัยการผลิตสำหรับผลผลิตอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำหรับปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลต่อความสำเร็จของเกษตรกรสามารถแยกได้ 2 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ อุปสรรคจากการเกษตร จากการนำวัสดุเหลือใช้มาทำการผลิตต่อไปทำให้ต้องมีกิจกรรมการเกษตรอื่น ๆ เข้ามารับรองวัสดุเหลือใช้ดังกล่าวเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป ซึ่งอาจจะอยู่ในระยะเดียวกันหรืออยู่ในช่วงต่อไปภายหลังจากกิจกรรมแรกเสร็จสิ้นก็ได้ ทำให้เกษตรกรต้องใช้เวลาอยู่กับการเกษตรมากขึ้นกว่าปกติ เกษตรกรเองต้องมีความขยันหมั่นเพียรสูงและมีความตั้งใจจริงรวมทั้งต้องมีการวางแผนการผลิตที่ถูกต้องเหมาะสมให้แต่ละกิจกรรมมีความสอดคล้องกันอยู่เสมอ อุปสรรคที่อยู่เหนือการควบคุมของเกษตรกร มี 4 ประการ คือ ลักษณะทางกายภาพ ลักษณะทางชีววิทยาของผลผลิตการเกษตรแต่ละชนิด สภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อมทางสังคม แต่เนื่องจากแต่ละท้องที่มีลักษณะสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน และเกษตรกรเองก็รู้ว่าในท้องที่ของตนสามารถทำการเกษตรอะไรได้บ้าง และในช่วงใดมีความเหมาะสมมากที่สุด

2.3 ปัญหาเกี่ยวกับการเกษตรของประเทศไทย

ท่านอง สิงคาลวณิช (2521 : 35) กล่าวว่า ปัญหาเกี่ยวกับที่ดินเพื่อการเกษตรของประเทศไทยในปัจจุบันอาจแบ่งได้เป็นสองประเด็นปัญหาใหญ่ ๆ คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับการถือครองที่ดิน ได้แก่ปัญหาที่เกษตรกรมีที่ดินไม่พอทำกิน โดยเฉลี่ยมีประมาณครอบครัวละ 20 ไร่ ซึ่งไม่พอกับการดำเนินงานขั้นธุรกิจสำหรับผลิตผลบางชนิด เช่น สวนผลไม้ สวนยาง และฟาร์มปศุสัตว์ นอกจากนั้นยังมีลักษณะแบ่งแยกออกเป็นแปลงเล็กแปลงน้อย และยังมีเกษตรกรอีกจำนวนไม่น้อยที่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง

2. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน สาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการใช้ที่ดินของเกษตรกรเพื่อการเกษตร ก็คือการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์ยังไม่เต็มที่ เพราะปรากฏว่าในปัจจุบันนี้เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์จากพื้นที่นาเพียงปีละประมาณ 6-7 เดือน

2.4 ความหมายและหลักการของเกษตรผสมผสาน

ชนวน รัตนวาหะ และ ประเวช แสงเพชร (2535 : 22) ให้ความหมายและหลักการของเกษตรผสมผสานคือ การจัดระบบของกิจกรรมการผลิตในไร่นา ได้แก่ พืช สัตว์ และประมง ให้มีการผสมผสานต่อเนื่องและเกื้อกูลในการผลิตซึ่งกันและกัน โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในไร่นา เช่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดิน น้ำ แสงแดดอย่างเหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุด มีความอุดมสมบูรณ์ของสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง และเกิดผลในการเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติด้วย

“ระบบเกษตรผสมผสานมีหลักการดำเนินการ โดยเน้นการให้มีความหลากหลายของกิจกรรมการผลิตเพื่อลดความเสี่ยงต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากความผันแปรของสภาวะราคาพืชผลที่มีความไม่แน่นอน ”

นิรนาม (2535 : 45 - 46) ได้เสนอหลัก 4 ประการในการทำการเกษตรธรรมชาติ

หลักการแรก ไม่มีการไถพรวนดิน อย่างไรก็ตามการไม่ไถพรวนดินคือพื้นฐานของเกษตรธรรมชาติ พื้นดินมีการไถพรวนตามธรรมชาติอยู่แล้ว โดยการแทรกซอนของรากพืช และการกระทำของพวกจุลินทรีย์ทั้งหลายสัตว์เล็ก ๆ และไส้เดือน

ประการที่ 2 ไม่มีการใส่ปุ๋ยเคมีคนเรามากเข้าไปรบกวนกับธรรมชาติและก็ไม่สามารถแก้ไขผลเสียที่เกิดขึ้นได้แม้ว่าจะพยายามอย่างไร แต่ถ้าปล่อยดินอยู่ในสภาพมันเอง ดินจะสามารถรักษาความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติไว้ได้เอง

ประการที่ 3 ไม่มีการกำจัดวัชพืชไม่ว่าจะเป็นการถากหรือใช้ยาปราบวัชพืช วัชพืชมีบทบาทสำคัญในการสร้างความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ดินและช่วยให้เกิดความสมดุลในสิ่งแวดล้อมทางชีววิทยา

ประการที่ 4 ไม่มีการใช้สารเคมีเมื่อพืชอ่อนแอเองเพราะผลจากการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามธรรมชาติ อันได้แก่การไถพลิกดิน การใส่ปุ๋ย เป็นต้น ความไร้สมดุลของโรคพืช และแมลงก็จะกลายเป็นปัญหาใหญ่ในการเกษตรธรรมชาติหากปล่อยไว้ตามลำพังจะอยู่ในสภาพสมดุล

2.5 การทำการเกษตรอย่างมีระบบแบบแผน : ไร่นาสวนผสมและเกษตรผสมผสาน

กรมส่งเสริมการเกษตร (2537 : 3) ได้ให้ความหมายของไร่นาสวนผสมและการเกษตรแบบผสมผสาน การเพาะปลูกหรือมีการเลี้ยงสัตว์ต่าง ๆ ชนิดอยู่ในพื้นที่การผลิตภายใต้การเกี่ยวอุปประโยชน์ซึ่งกันและกันอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยอาศัยหลักการอยู่ร่วมกันระหว่าง พืช สัตว์ และประมง ตลอดจนสิ่งแวดล้อม ควรจะต้องมีการวางรูปแบบและการดำเนินการ โดยให้ความสำคัญต่อกิจกรรมแต่ละชนิดอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม มีการใช้ที่ดิน ทุน แรงงาน ปัจจัยการผลิตและทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนรู้จักนำเอาวัสดุเหลือใช้จากการผลิตชนิดหนึ่งมาหมุนเวียนใช้ประโยชน์กับการผลิตอีกชนิดหนึ่งหรือหลายชนิดภายในไร่นา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.6 ปัจจัยสำคัญในการจัดทำระบบเกษตรผสมผสาน

ชนวน รัตนวราหะ และ ประเวศ แสงเพชร (2537 : 20 - 21) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญในการจัดทำระบบเกษตรผสมผสาน ได้แก่ ปัจจัยทางกายภาพ

1. ดิน ดินเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของการเกษตร เพราะเป็นแหล่งอาหารของพืช เป็นที่ยึดเกาะของรากพืช เป็นที่เก็บน้ำเพื่อการเจริญเติบโตของพืชให้อากาศแก่รากพืชเพื่อหายใจ

1.1 สภาพที่ดิน สภาพที่ดินของประเทศไทยมีหลายลักษณะ จึงมีผลผลิตการเกษตรแตกต่างกันไปตามท้องถิ่นและฤดูกาล

1.2 คุณภาพของดิน คุณภาพของดินเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ในการทำการเกษตร ดินที่อุดมสมบูรณ์มีทั้งผลทางตรงและทางอ้อมต่อพืช ทางตรงนั้นจะช่วยให้เจริญงอกงามเนื่องจากมีธาตุอาหารอุดมสมบูรณ์ การอุ้มน้ำและการระบายน้ำดี สำหรับทางอ้อม จะมีผลกระทบถึงสัตว์ด้วย เช่น ดินที่ขาดฟอสฟอรัสเมื่อนำเอาหญ้าที่ได้จากบริเวณนี้ไปเลี้ยงสัตว์ สัตว์ที่กินหญ้าจะขาดฟอสฟอรัสด้วย กระดูกไม่แข็งแรง สัตว์เลี้ยงจะโตช้า

1.3 การปรับปรุงและรักษาคุณภาพของดินเพื่อการเกษตรกรรม ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เนื่องจากการเพาะปลูกมานานจึงจำเป็นต้องปรับปรุงคุณภาพดิน เพื่อให้มีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะสำหรับการเพาะปลูก หรืออย่างน้อยควรรักษาความอุดมสมบูรณ์ไว้ไม่ให้ดินเสื่อมคุณภาพลง วิธีการปรับปรุงบำรุงดิน ทำได้หลายวิธี เช่น

- ใส่ปุ๋ย

ปุ๋ยที่ใช้กันในปัจจุบัน แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

ก. ปุ๋ยเคมี ส่วนประกอบที่สำคัญของปุ๋ยเคมี ได้แก่ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และ โพแทสเซียม หรืออาจมีธาตุอาหารรองอื่น ๆ ก็ได้ ความต้องการปุ๋ยของพืชนั้นขึ้นอยู่กับชนิดและระยะการเจริญเติบโตของพืช

ข. ปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่ ปุ๋ยคอก หรือ ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยชนิดนี้นอกจากจะเพิ่มธาตุอาหารให้ดินแล้วยังปรับปรุงคุณภาพของดินทางกายภาพ คือ ทำให้ดินร่วนซุย ไถพรวนง่าย และช่วยดูดซับน้ำได้ดี นอกจากนี้ปุ๋ยคอก ยังมีคุณสมบัติในการแก้ความเป็นกรด - ด่างของดินได้ดี

- การปลูกพืชหมุนเวียน มักมีการปลูกพืชตระกูลถั่วรวมอยู่ด้วย

- การปลูกพืชคลุม การปลูกพืชคลุม เพื่อช่วยไม่ให้หน้าดินถูกชะล้าง โดยเฉพาะพื้นที่ลาดชัน พืชที่นิยมได้แก่พืชตระกูลถั่วและหญ้า

- การใส่ปุ๋ย ดินที่เป็นกรดจะต้องมีการแก้ไขโดยการใส่ปูนขาว เพื่อปรับสภาพให้ดินมีความเหมาะสมในการปลูกพืช ปริมาณปุ๋ยที่ดินต้องการนั้นขึ้นอยู่กับความเข้มข้นของความเป็นกรดของดิน

- ยกร่องปลูกพืชขวางเนิน (CONTOUR) ในที่ลาดชันเพื่อเป็นการขวางทางน้ำ เพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดิน

2. แหล่งน้ำ น้ำเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของทั้งพืชและสัตว์ น้ำเป็นตัวช่วยละลายแร่ธาตุอาหารในดิน น้ำมีส่วนช่วยลำเลียงอาหารจากรากไปยังส่วนต่าง ๆ ของพืช และช่วยลดอุณหภูมิของพืช แหล่งน้ำที่ใช้ในการทำการเกษตรนั้นมีหลายชนิด โดยอาศัยน้ำฝน น้ำในห้วยหนองคลองบึง แม่น้ำ และจากการชลประทาน

3. สภาพลมฟ้าอากาศ สภาพลมฟ้าอากาศ ได้แก่ อุณหภูมิ ปริมาณน้ำฝน และแสงแดด ปัจจัยดังกล่าวมีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชและสัตว์

2.7 ข้อดีของระบบเกษตรผสมผสาน

นิรนาม (2535 : 24 - 25) ได้กล่าวไว้คือ

1. ผลที่เกิดขึ้นต่อการปรับปรุงระบบนิเวศวิทยา ระบบเกษตรผสมผสานสามารถเพิ่มพูนความอุดมสมบูรณ์ ความสมดุลของสภาพแวดล้อม แนวความคิดและหลักการของระบบเกษตรผสมผสาน เป็นการนำมาใช้ซึ่งความสมดุลและอยู่ร่วมกันของจุลินทรีย์ดิน โมเลกุลของอินทรีย์วัตถุ เช่น ก๊าซไนโตรเจนในธรรมชาติ จะถูกเปลี่ยนเป็นอินทรีย์วัตถุ โดยจุลินทรีย์ที่อาศัยอยู่ในรากพืชตระกูลถั่วและสาหร่ายสีน้ำเงินแกมเขียว จนทำให้อยู่ในรูปที่ใช้ประโยชน์ได้ โดยการสลายตัวของแร่ธาตุอื่น ๆ ระบบเกษตรผสมผสาน จะช่วยสร้างสมดุลที่ถูกทำลายไปให้มีเกิดขึ้นในไร่นาของเกษตรกรอีกด้วย ซึ่งอาจจะประกอบด้วย พืช สัตว์ และประมง ในส่วนของขนาดและจำนวนที่พอเหมาะต่อสภาพแวดล้อมแรงงานและเงินทุน

2. ผลต่อการปรับปรุงฐานะทางเศรษฐกิจของชนบท ตามที่กล่าวมาแล้วนั้น การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาชนบท อันดับแรกคือ มองไปที่เกษตรกรรายย่อยที่ยากจน ระบบเกษตรผสมผสานที่มีการผลิตหลายชนิด ซึ่งสามารถผลิตอาหารและมีบางส่วนจำหน่ายเป็นรายได้ที่แน่นอนย่อมแสดงว่าผลผลิตมีหลักประกันในความมั่นคงต่อการดำรงชีพโดยมีสาเหตุดังนี้

2.1 เกษตรกรไม่จำเป็นต้องจ่าย เงินเป็นค่าใช้จ่ายประจำวัน เพราะ สามารถใช้ผลผลิตในไร่นาเป็นอาหารภายในครัวเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 สามารถนำผลผลิตที่เหลือจากการบริโภคจำหน่ายในตลาดท้องถิ่นหรือตลาดในเมืองเงินจำนวนนี้นำไปใช้จ่าย ในการใช้ปัจจัย 4 คือ เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค

2.3 เกษตรกรไม่ต้องพะวงเกี่ยวกับราคาสินค้าที่เคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา เมื่อราคาต่ำจะนำมาทำอาหาร เมื่อราคาสูงขึ้นเกษตรกรสามารถนำของไปจำหน่ายได้กำไรมากขึ้น

2.4 เกษตรกรไม่ต้องลงทุนสูงเพราะเกษตรกรเริ่มจากระบบเกษตรผสมผสานเพียง 2 - 3 กิจกรรม เช่น เลี้ยงปลาในนาข้าว เลี้ยงไก่พื้นเมือง ปลูกพืชหลายชนิดรวมทั้งพืชผักต่าง ๆ ซึ่งพอเพียงสำหรับบริโภคในครัวเรือน เพราะไม่จำเป็นต้องกู้ยืมจากพ่อค้าคนกลาง หรือจากธนาคารส่วนที่เหลือสามารถเก็บออมได้

2.5 การเกษตรผสมผสาน เป็นการคืนสู่สภาพเดิมของระบบนิเวศวิทยา เนื่องจากเกษตรกรสามารถปรับปรุงสภาพแวดล้อมของทรัพยากรภายในไร่นา ซึ่งทำให้ฟื้นคืนคืนสู่ความอุดมสมบูรณ์ และไม่มีผลจากสารพิษตกค้างในดิน

2.8 ผลตอบแทนของการทำการเกษตรแบบผสมผสาน

อัครเวช แซ่เพ็ญ (2537 : 61) ได้ศึกษาผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของการทำการเกษตรแบบผสมผสาน ในหมู่ที่ 9 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จากการศึกษาพบว่าต้นทุนในการผลิตของแต่ละฟาร์ม เป็นรายจ่ายเกี่ยวกับ ปัจจัยการผลิต ได้แก่ ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช น้ำมันเชื้อเพลิง พันธุ์พืช และแรงงาน ฟาร์มที่ต้นทุนการผลิตสูงสุด ได้แก่ ฟาร์มนายเฉลียว ปรางอ่อน และหลังจากทำการเกษตรแบบผสมผสานแล้วมีต้นทุนการผลิตลดลง และผลตอบแทนสูงขึ้น

บัณฑิต สุจินดาพงศ์ (2534 : 17) จากการศึกษาผลการประเมินผลการใช้ระบบเกษตรผสมผสานของเกษตรกรในเขตลาคกระบัง พบว่าความรู้ทางด้านเกษตรในเรื่องต่าง ๆ นั้น เกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากที่เข้าร่วมโครงการแล้ว และจากการศึกษารายได้ของเกษตรกรส่วนใหญ่ เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นหลังจากที่เข้าร่วมโครงการ

วิเศษ รัชฎานวัตร (2531 : 21) จากการศึกษาการใช้ประโยชน์จากผลพลอยได้ และเศษสิ่งเหลือใช้ในระบบการทำฟาร์มผสมผสานของเกษตรกร พื้นที่ เขตชลประทาน จังหวัดแพร่ ศึกษากรณีทำฟาร์มของนาย เปลียน อินตา พบว่ามีรายได้จากการปลูกข้าวและการเลี้ยงสัตว์แม่พันธุ์ในระดับใกล้เคียงกันคือ 4178.55 บาท และ 4044.55 บาท ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังใช้ทรัพยากรในฟาร์มได้แก่ แรงงาน ในครอบครัว ที่ดิน และการใช้จ่ายเงินสดได้อย่างคุ้มค่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ฉัฒวุฒิ ตราฐ (2535:36) ได้ศึกษากรณีฟาร์ม นายเจิม แก้วทรงกรด หมู่ 7 บ้านหนองปลือ ตำบล ลำไทรโยก อ. นางรอง จ. บุรีรัมย์ ซึ่งทำการเกษตรแบบผสมผสานมาแล้ว 4 ปี โดยเข้าร่วมโครงการกับสวนพัฒนาบ้านชนบทผสมผสาน เมื่อปี 2530 มีที่ดินทั้งหมด 103 ไร่ โดยทำกิจกรรมการเกษตรต่าง ๆ คือปลูกข้าว มะขามหวาน มะพร้าว น้ำหอม มะม่วง ส้มโอ มะนาว มันสำปะหลัง ปอ อ้อย ถั่วต่าง ๆ พริก ข่า ตะไคร้ เลี้ยงปลานิล ปลาไน ปลาดุกอุย ปลาตะเพียน สุกร โดยในปี พ.ศ. 2534 มีรายได้จากข้าว 27,840 บาท ไม้ล้มลุก 100,000 บาท ข่า 180,000 บาท ปลา 62,200 บาท รวมเป็นเงิน 370,040 บาท เมื่อหักค่าใช้จ่าย 151,694 บาท คงเหลือ 218,345 บาท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษา เฉพาะเกษตรกรผู้ทำการเกษตรแบบผสมผสานทุกรายในพื้นที่ ตำบล คอนเกาะกา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 52 ราย คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลได้จากการสำรวจโดยการออกแบบสัมภาษณ์จากเกษตรกร โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ ออกเป็น

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจสังคมทั่วไปของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ข้อมูลทางเศรษฐกิจ ก่อนและหลังการทำการเกษตรแบบผสมผสานของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ข้อมูลแสดงความคิดเห็น อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการทำการเกษตรแบบผสมผสาน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ และประเมินการวิเคราะห์ มีดังต่อไปนี้

1. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

สูตรที่ 1. การคำนวณหาร้อยละ

สูตร

$$P = n \times 100 / N$$

กำหนดให้

P = จำนวนเปอร์เซ็นต์

n = จำนวนตัวอย่างที่ทำการศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

$N =$ จำนวนตัวอย่างหรือข้อมูลทั้งหมด

สูตรที่ 2 การหาค่าเฉลี่ย

สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

กำหนดให้

$$\bar{X} = \text{ค่าเฉลี่ย}$$

$$\sum x = \text{ผลรวมของข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม}$$

$$n = \text{จำนวนข้อมูลทั้งหมด}$$

2. ข้อมูลจากคำถามแบบเปิดนำมาวิเคราะห์เป็นข้อมูลเชิงพรรณนา

3. นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาทำการเปรียบเทียบ โดยดูจาก

สภาพทางเศรษฐกิจว่าดีขึ้นหรือไม่อย่างไร ถ้าดีขึ้นใช้เครื่องหมายบวก (+) เท่าเดิม 0 และลดลงใช้เครื่องหมายลบ (-) โดยพิจารณา ดังนี้ เช่น รายได้จากการรับจ้าง ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสานให้เท่ากับ 0 เมื่อทำการเกษตรแบบผสมผสานรายได้จากการรับจ้างลดลง ใช้เครื่องหมายลบ (-) เป็นต้น และนำค่าที่ได้ทั้งหมดมารวมกันในแต่ละปี เพื่อเปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจตั้งแต่ปีที่ 1 ถึง ปีที่ 3 และสรุปทั้ง 3 ปีว่าดีขึ้นหรือไม่อย่างไร ทำการเปรียบเทียบตั้งแต่ปีที่ 1 ถึงปีที่ 3 และสรุปทั้ง 3 ปีว่าดีขึ้นหรือไม่อย่างไร

4. ระยะเวลาการศึกษา

ทำการศึกษาในระหว่างเดือน กันยายน 2540 ถึง เดือน มีนาคม 2541

ตารางที่ 1 แสดงระยะเวลาการศึกษา

ระยะเวลา	2540					2541	
	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.

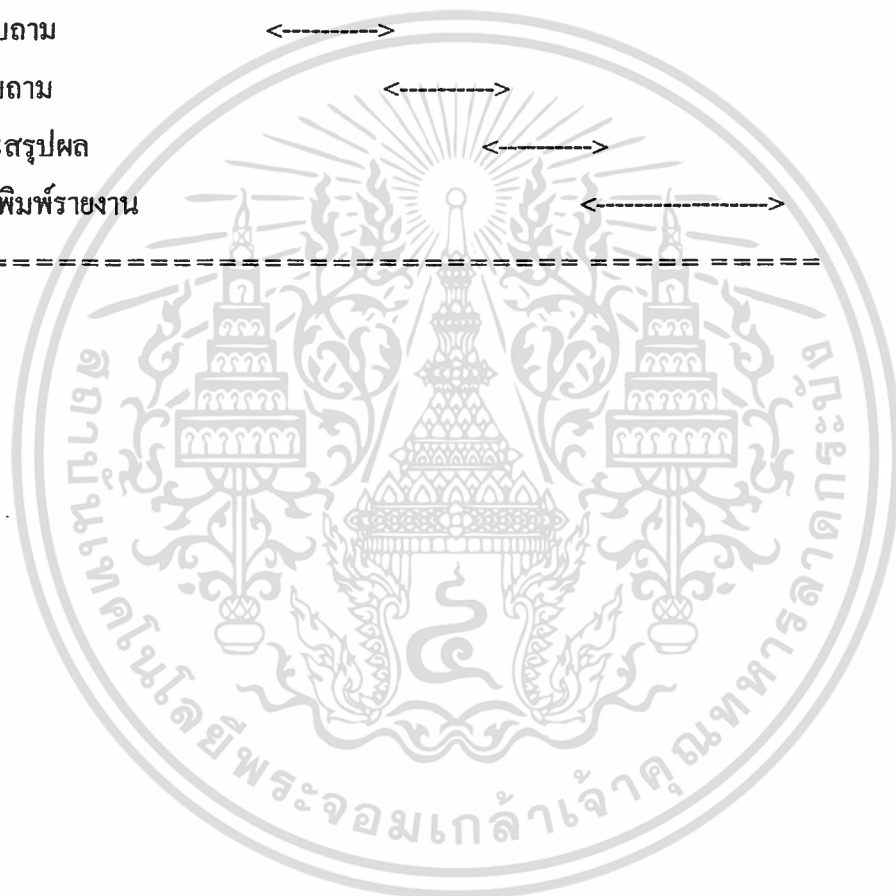
วางแผนการศึกษา <----->

แจกแบบสอบถาม <----->

เก็บแบบสอบถาม <----->

วิเคราะห์และสรุปผล <----->

เสนอและจัดพิมพ์รายงาน <----->

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ในการศึกษาการเปรียบเทียบสภาพเศรษฐกิจก่อนและหลังการทำการเกษตรแบบผสมผสานของเกษตรกร ต.คอนคาเกา อ.บางน้ำเปรี้ยว จ.ฉะเชิงเทรา จำนวน 52 คน ซึ่งสามารถอธิบายผลการศึกษได้ตามลำดับ ต่อไปนี้

- ข้อมูลทางเศรษฐกิจสังคมทั่วไปของเกษตรกร
- ข้อมูลทางเศรษฐกิจก่อนและหลังการทำการเกษตรแบบผสมผสาน
- ข้อมูลแสดงความคิดเห็น อุปสรรค ข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการทำการเกษตรแบบผสมผสาน

ข้อมูลทางเศรษฐกิจ สังคมทั่วไปของเกษตรกร

สภาพทางเศรษฐกิจทั่วไปของเกษตรกรเป็นข้อมูลที่แสดงถึงเพศ อายุ การศึกษา สถานภาพทางการเงิน จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพหลัก อาชีพรอง สภาพหนี้สิน สภาพการถือครองที่ดินและแหล่งเงินกู้ซึ่งสามารถแยกออกได้เป็น

สภาพทางสังคม (ตารางที่ 2)

เพศ

เกษตรกรร้อยละ 86.54 เป็นเพศชาย และร้อยละ 13.46 เป็นเพศหญิง

อายุ

เกษตรกรที่มีอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 11.53 อายุ 41-50 ปี ร้อยละ 48.08 อายุ 51-60 ปี ร้อยละ 23.08 และอายุ 61-70 ปี ร้อยละ 17.31 อายุสูงสุดเท่ากับ 70 ปี อายุต่ำสุดเท่ากับ 32 ปี อายุเฉลี่ย 49-67 ปี

การศึกษา

เกษตรกรได้รับการศึกษาร้อยละ 98.08 ไม่ได้ได้รับการศึกษา ร้อยละ 1.92 แบ่งระดับการศึกษาออกเป็นระดับประถมศึกษา ร้อยละ 90.20 ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 5.88 ระดับอาชีวศึกษา ร้อยละ 1.96 ระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 1.96

สภาพการสมรส

เกษตรกรสมรสแล้วร้อยละ 92.31 และเป็นโสดร้อยละ 7.69

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สมาชิกในครอบครัว

1-3 คน ร้อยละ 9.61 4-6 คน ร้อยละ 80.78 7-9 คน ร้อยละ 7.69 10-12 คน ร้อยละ 1.92

ตารางที่ 2 สภาพทางสังคม

รายการ	จำนวน (N = 52)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	45	86.54
หญิง	7	13.46
อายุ(ปี)		
31-40	6	11.58
41-50	25	48.08
51-60	12	23.08
61-70	9	17.31
อายุสูงสุด 70 ปี		
อายุต่ำสุด 32 ปี		
อายุเฉลี่ย 49.67 ปี		
การศึกษา		
ได้รับการศึกษา		
ระดับประถมศึกษา	46	90.20
ระดับมัธยมศึกษา	3	5.88
ระดับอาชีวศึกษา	1	1.96
ระดับอุดมศึกษา	1	1.96
ไม่ได้รับการศึกษา		
	1	1.92

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ (2) ต่อ

รายการ	จำนวน (N = 52)	ร้อยละ
สภาพการสมรส		
โสด	4	7.69
สมรสแล้ว	48	92.31
สมาชิกในครอบครัว		
1-3 คน	5	9.61
4-6 คน	42	80.78
7-9 คน	4	7.69
10-12 คน	1	1.92

*หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

สภาพทางเศรษฐกิจ (ตารางที่ 3)

อาชีพหลัก

ซึ่งทำรายได้ให้แก่ครอบครัวมากที่สุดในหนึ่งปี ผลการศึกษาปรากฏว่าเกษตรกร ต.คอนเกาะกา ยึดอาชีพการเกษตรเป็นหลักร้อยละ 98.08 รายได้เฉลี่ย 200,000 บาท/ปี รับจ้างร้อยละ 1.92

อาชีพรอง

ซึ่งเป็นอาชีพที่ทำรายได้รองจากอาชีพหลัก ผลการศึกษาปรากฏว่าเกษตรกรประกอบอาชีพรับจ้างเป็นอาชีพรองร้อยละ 57.70 ค่าขายร้อยละ 13.46 ทำการเกษตรร้อยละ 1.92 รับราชการร้อยละ 1.92 และอื่นๆ ร้อยละ 25.00 รายได้เฉลี่ย 61,653.84 บาท/ปี

ตารางที่ 3 อาชีพหลักและอาชีพรองของเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบผสมผสาน

อาชีพ	จำนวน (N = 52)	ร้อยละ
อาชีพหลัก		
ทำการเกษตร	51	98.08
รับจ้าง	1	1.92
มีรายได้ดังนี้		
ต่ำกว่า 100,000 บาท	9	17.31
100,000 - 199,999 บาท	14	26.92
200,000 - 299,999 บาท	13	25.00
300,000 บาท ขึ้นไป	16	30.77
รายได้สูงสุด 400,000 บาท/ปี		
รายได้ต่ำสุด 30,000 บาท/ปี		
รายได้เฉลี่ย 200,000 บาท/ปี		
อาชีพรอง		
รับจ้าง	30	57.70
ค้าขาย	7	13.46
ทำการเกษตร	1	1.92
รับราชการ	1	1.92
อื่นๆ	13	25.00
มีรายได้ดังนี้		
ต่ำกว่า 50,000 บาท	32	61.54
50,000 - 149,999 บาท	12	23.07
150,000 - 249,999 บาท	6	11.54
250,000 - 349,999 บาท	-	-
350,000 บาท ขึ้นไป	2	3.85

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อาชีพ	จำนวน (N = 52)	ร้อยละ
รายได้สูงสุด	400,000 บาท/ปี	
รายได้ต่ำสุด	1,000 บาท/ปี	
รายได้เฉลี่ย	61,653.84 บาท/ปี	

สภาพหนี้สิน (ตารางที่ 4)

ผลการศึกษาสภาพหนี้สินของเกษตรกร ที่ทำการเกษตรแบบผสมผสาน ต.คอนเกาะกา อ.บางน้ำเปรี้ยว ปรากฏว่าเกษตรกรมีหนี้สินร้อยละ 82.69 และไม่มีหนี้สินร้อยละ 17.31

สภาพการถือครองที่ดิน (ตารางที่ 4)

การถือครองที่ดินของเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบผสมผสานปรากฏดังนี้ ต่ำกว่า 10 ไร่ ร้อยละ 3.85 11-30 ไร่ ร้อยละ 48.08 30-50 ไร่ ร้อยละ 32.69 51-70 ไร่ ร้อยละ 7.69 71-90 ไร่ ร้อยละ 5.77 และมากกว่า 90 ไร่ ร้อยละ 1.92

แหล่งเงินทุน (ตารางที่ 4)

เกษตรกรที่ทำการเกษตร จากการศึกษาพบว่า กู้เงินจาก ธ.ก.ส. ร้อยละ 67.31 สหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 15.39 เพื่อนบ้านร้อยละ 1.92 พ่อค้า ร้อยละ 1.92 อื่น ๆ ร้อยละ 1.92 และร้อยละ 11.54 ไม่ได้กู้เงินจากแหล่งใด

ตารางที่ 4 สภาพหนี้สิน การถือครองที่ดิน และแหล่งเงินกู้

รายการ	จำนวน (N = 52)	ร้อยละ
สภาพหนี้สิน		
มี	43	82.69
ไม่มี	9	17.31
สภาพการถือครองที่ดิน		
ต่ำกว่า 10 ไร่	2	3.85
11 – 30 ไร่	25	48.08
31 – 50 ไร่	17	32.69
51 – 70 ไร่	4	7.69
71 – 90 ไร่	3	5.77
มากกว่า 90 ไร่	1	1.92
แหล่งเงินกู้		
ธ. ก. ส.	35	76.10
สหกรณ์การเกษตร	8	17.39
เพื่อนบ้าน	1	2.17
พ่อค้า	1	2.17
อื่น ๆ	1	2.17

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพทางเศรษฐกิจก่อนและหลังการทำการเกษตรแบบผสมผสาน

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเรื่องการเข้าร่วมโครงการรายได้จากการทำการเกษตร รายได้จากการรับจ้าง รายได้จากภาคเกษตร รายจ่ายในครัวเรือน หนี้สินของเกษตรกร เงินฝากเงินออม การจ้างงาน เครื่องมือในการทำการเกษตรและปัญหาเรื่องการตลาดซึ่งพอสรุปได้ดังนี้ (ตารางที่ 5)

การเข้าร่วมโครงการ

เกษตรกรเข้าร่วมโครงการเกษตรผสมผสานในปี พ.ศ. 2537 ร้อยละ 100

รายได้จากการทำการเกษตร

-ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสานเกษตรกรมีรายได้เฉลี่ย 168,365.38 บาท/ปี / ครอบ
ครัว

-หลังจากทำการเกษตรแบบผสมผสานเกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยปีที่ 1 126,826.92 บาท/ปี /
ครอบครัว ปีที่ 2 162,269.23 บาท/ปี / ครอบครัว ปีที่ 3 206,403.84 บาท/ปี / ครอบครัว ตาม
ลำดับ เนื่องจาก ปีที่ 1 ผลผลิตยังไม่สามารถจำหน่ายได้ จะเริ่มจำหน่ายได้ในปีที่ 2 และปีที่ 3
เป็นต้นไป

รายได้จากการรับจ้าง

-ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสานเกษตรกรมีรายได้จากการรับจ้างร้อยละ 67.31 จำนวน
เงินเฉลี่ย 32,571.41 บาท/ปี / ครอบครัว ไม่มีร้อยละ 32.69

-หลังทำการเกษตรผสมผสานเกษตรกรมีรายได้จากการรับจ้างลดลงร้อยละ 51.93 เท่าเดิม
ร้อยละ 46.15 เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.92 คิดเป็นจำนวนเงินเฉลี่ยลดลง 26,077.77 บาท/ปี / ครอบครัว
เท่าเดิม 17,857.14 บาท/ปี / ครอบครัว เพิ่มขึ้น 700 บาท/ปี / ครอบครัว

รายจ่ายภาคเกษตร

-ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสานเกษตรกรมีรายจ่ายในภาคเกษตรเฉลี่ย 81,923.07 บาท/ปี /
ครอบครัว

-หลังทำการเกษตรแบบผสมผสานเกษตรกรมีรายจ่ายในการเกษตรเฉลี่ยปีที่ 1 93,000 บาท/
ปี / ครอบครัว ปีที่ 2 73,480.76 บาท/ปี / ครอบครัว ปีที่ 3 62,759.61 บาท/ปี / ครอบครัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กองสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ ลาดกระบัง

รายจ่ายภายในครัวเรือน

-ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสานเกษตรกรมีรายจ่ายภายในครัวเรือนเฉลี่ย 40,942.30 บาท/ปี / ครอบครั

-หลังทำการเกษตรแบบผสมผสานเกษตรกรมีรายจ่ายในครัวเรือนลดลงร้อยละ 80.77 เฉลี่ยเป็น 17,238.09 บาท/ปี / ครอบครั เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.54 เฉลี่ยเป็น 11,166.66 บาท/ปี / ครอบครั เท่าเดิมร้อยละ 7.69

หนี้สินของเกษตรกร

-ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสานเกษตรกรมีหนี้สินอยู่แล้วร้อยละ 76.92 ไม่มีหนี้สิน ร้อยละ 23.08 แบ่งเป็นแหล่งเงินกู้ ธ.ก.ส. ร้อยละ 57.70 สหกรณ์ร้อยละ 15.38 เพื่อนบ้านร้อยละ 1.92 และพ่อค้าร้อยละ 1.92

-หลังทำการเกษตรแบบผสมผสาน หนี้สินของเกษตรกรลดลงร้อยละ 65.38 เฉลี่ยต่อครอบครัปีที่ 1 90,588.23 บาท/ปี ปีที่ 2 73,823.52 บาท/ปี ปีที่ 3 58,823.52 บาท/ปี เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.69 เฉลี่ยต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้นปีที่ 1 140,000 บาท/ปี ปีที่ 2 170,000 บาท/ปี ปีที่ 3 200,000 บาท/ปี และเท่าเดิมร้อยละ 3.85

เงินฝาก /เงินออม

-ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสานเกษตรกรไม่มีเงินออมร้อยละ 73.08 มีเงินออมร้อยละ 26.92 เฉลี่ยมีเงินออมต่อครอบครั 87,865.71 บาท/ ครอบครั

-หลังทำการเกษตรแบบผสมผสานเกษตรกรมีเงินฝากเพิ่มขึ้นร้อยละ 23.08 เท่าเดิมร้อยละ 71.15 ลดลงร้อยละ 5.77 เฉลี่ยเป็นครัวเรือนเพิ่มขึ้นปีที่ 1 82,750 บาท/ปี ปีที่ 2 105,000 บาท/ปี ปีที่ 3 133,500 บาท/ปี ลดลงเฉลี่ยต่อครัวเรือน ปีที่ 1 100,000 บาท/ปี ปีที่ 2 71,666.66 บาท/ปี ปีที่ 3 63,333.33 บาท/ปี

การจ้างงาน

-ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสานเกษตรกรมีการจ้างงานร้อยละ 57.69 เฉลี่ย 1-5 คน ร้อยละ 46.15 , 6-10 คน ร้อยละ 9.62 , 11-15 คน ร้อยละ 1.92 และแรงงานเฉลี่ยคิดเป็น 3.69 คนต่อครัวเรือน

-หลังทำการเกษตรแบบผสมผสานเกษตรกรมีการจ้างงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.46 ทำเองร้อยละ 84.62 ไม่ได้จ้างร้อยละ 1.92

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เครื่องมือในการทำการเกษตร

-ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรกรมีเครื่องมือในการเกษตรสรุปได้ดังนี้ เครื่องสูบน้ำร้อยละ 32.91 รถไถเดินตามร้อยละ 32.28 เครื่องพ่นยา ร้อยละ 25.32 รถแทรกเตอร์ ร้อยละ 5.01 และอุปกรณ์อื่น ๆ ร้อยละ 4.43

-หลังทำการเกษตรแบบผสมผสานเกษตรกรมีเครื่องมือในการเกษตรแบบเท่าเดิม ร้อยละ 84.61 เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.62 ลดลงร้อยละ 5.77

การตลาด

-ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสานเกษตรกรมีปัญหาเรื่องการจำหน่ายผลผลิตร้อยละ 88.46 จำแนกเป็นราคาผลผลิตต่ำร้อยละ 55.00 ถูกกดราคา 33.5 ผลผลิตคุณภาพต่ำร้อยละ 6.25 มีตลาดรับซื้อน้อยร้อยละ 2.50 อื่น ๆ ร้อยละ 3.75 และไม่มีปัญหาในเรื่องจำหน่ายผลผลิตร้อยละ 11.54

-หลังทำการเกษตรแบบผสมผสานเกษตรกรไม่มีปัญหาในเรื่องจำหน่ายผลผลิตร้อยละ 73.08 มีปัญหาในเรื่องจำหน่ายผลผลิตร้อยละ 26.92 จำแนกเป็นผลผลิตมีจำนวนน้อยร้อยละ 71.43 คุณภาพผลผลิตต่ำร้อยละ 7.14 อื่น ๆ ร้อยละ 21.43

ตารางที่ 5 สภาพทางเศรษฐกิจก่อนและหลังการทำการเกษตรแบบผสมผสาน

รายการ	จำนวน (N = 52)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
--------	----------------	--------	-----------

การเข้าร่วม โครงการของเกษตรกร

ปี พ. ศ. 2537	52	100.00
ปี พ. ศ. 2538	-	-
ปี พ. ศ. 2539	-	-

รายได้จากการทำการเกษตรของเกษตรกร(บาท /ปี / ครอบครัว)

ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสาน

ต่ำกว่า 50,000 บาท	8	15.38
50,000-149,999 บาท	15	28.85

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N = 52)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
150,000-249,999 บาท	13	25.00	
250,000-349,999 บาท	14	26.92	
350,000 บาท ขึ้นไป	2	3.85	
รายได้สูงสุด 350,000 บาท / ปี			
รายได้ต่ำสุด 20,000 บาท / ปี			
รายได้เฉลี่ย 168,356.38 บาท / ปี			
หลังทำการเกษตรแบบผสมผสาน			
พืช กับ พืช (ไม่ผลกับพืชสวนครัว)	7	13.46	
พืช กับ สัตว์ (ปลา สุกกร ไม้ผล พืชสวนครัว)	35	67.31	
สัตว์ กับ สัตว์ (สุกร ปลา โค)	10	19.23	
มีรายได้			
ปีที่ 1			126,826.92
ปีที่ 2			162,269.23
ปีที่ 3			206,403.84

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N = 52)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
--------	----------------	--------	-----------

รายได้จากการรับจ้างของเกษตรกร(บาท / ปี / ครอบครัว)

ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสาน

ไม่มี	17	32.69
มี	35	67.31
จำแนกเป็น		
ต่ำกว่า 20,000 บาท	7	20.00
20,000 - 29,999 บาท	4	11.43
30,000 - 39,999 บาท	7	20.00
40,000 - 49,999 บาท	7	20.00
50,000 บาท ขึ้นไป	10	28.57

รายได้สูงสุด 50,000 บาท / ปี

รายได้ต่ำสุด 5,000 บาท / ปี

รายได้เฉลี่ย 32,571 บาท / ปี

หลังการทำการเกษตรแบบผสมผสาน(บาท / ปี) (N=35)

ลดลง	27	77.14
เท่าเดิม	7	20.00
เพิ่มขึ้น	1	2.86

รายจ่ายของภาคเกษตรของเกษตรกร(บาท/ปี/ครอบครัว)

ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสาน

10,000 - 50,000 บาท	18	34.62
50,001 - 100,000 บาท	24	45.15
100,001 - 150,000 บาท	6	11.54

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N = 52)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
150,000 - 200,000 บาท / ปี	4	7.69	
รายจ่ายสูงสุด 200,000 บาท / ปี			
รายจ่ายต่ำสุด 10,000 บาท / ปี			
รายจ่ายเฉลี่ย 81,923.07 บาท / ปี			
หลังทำการเกษตรแบบผสมผสาน			
ปีที่ 1			93,000.00
ปีที่ 2			73,480.76
ปีที่ 3			62,759.61
รายจ่ายในครัวเรือนของเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบผสมผสาน(บาท/ปี/ครอบครัว)			
ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสาน			
ต่ำกว่า 50,000 บาท	36	69.24	
50,000 - 99,999 บาท	14	26.92	
100,000 - 149,999 บาท	1	1.92	
150,000 - 199,999 บาท	-	-	
มากกว่า 200,000 บาท ขึ้นไป	1	1.92	
รายจ่ายสูงสุด 360,000 บาท / ปี			
รายจ่ายต่ำสุด 10,000 บาท / ปี			
รายจ่ายเฉลี่ย 40,942.30 บาท / ปี			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N = 52)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
หลังทำการเกษตรแบบผสมผสาน			
ลดลง	42	80.77	17,238.09
เพิ่มขึ้น	6	11.54	11,166.66
เท่าเดิม	4	7.69	
หนี้สิน			
ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสาน			
ไม่มี	12	23.08	
มี	40	76.92	
ต่ำกว่า 50,000 บาท	5	12.50	
50,000 - 99,999 บาท	18	45.00	
100,000 - 149,999 บาท	7	17.50	
150,000 - 199,999 บาท	5	12.50	
200,000 - 249,999 บาท	4	10.00	
300,000 บาท ขึ้นไป	1	2.50	
ค่าสูงสุด 400,000 บาท / ปี			
ค่าต่ำสุด 20,000 บาท / ปี			
ค่าเฉลี่ย 100,125.00 บาท / ปี			
แหล่งเงินทุน			
ร.ก.ส.	30	57.70	
สหกรณ์การเกษตร	8	15.38	
เพื่อนบ้าน	1	1.92	
พ่อค้า	1	1.92	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N = 52)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
หลังทำการเกษตรแบบผสมผสาน (N = 40)			
ลดลง	34	65.38	
เพิ่มขึ้น	4	7.69	
เท่าเดิม	2	3.85	
ลดลง (N=34)			
ปีที่ 1			90,588.23
ปีที่ 2			73,823.52
ปีที่ 3			58,823.52
เพิ่มขึ้น (N=4)			
ปีที่ 1			140,000.00
ปีที่ 2			170,000.00
ปีที่ 3			200,000.00
เงินออม/เงินฝาก			
ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสาน			
มี	14	26.92	87,865.71
ไม่มี	38	73.08	
หลังทำการเกษตรแบบผสมผสาน			
ลดลง	3	5.77	
เพิ่มขึ้น	12	23.08	
เท่าเดิม	37	71.15	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N = 52)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
เพิ่มขึ้น (N=12)			
ปีที่ 1			82,750.00
ปีที่ 2			105,000.00
ปีที่ 3			133,500.00
ลดลง (N=3)			
ปีที่ 1			100,000.00
ปีที่ 2			71,666.66
ปีที่ 3			63,333.33
การจ้างงาน			
ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสาน			
มี	30	57.69	
ไม่มี	22	42.31	
จำนวนแรงงานจ้าง			
1-5 คน	24	46.15	
6-10 คน	5	9.62	
11-15 คน	1	1.92	
แรงงานจ้าง / ครัวเรือน			3.96
หลังทำการเกษตรแบบผสมผสาน			
ทำเอง	44	84.62	
จ้างเพิ่มขึ้น	7	13.46	
จ้างลดลง	1	1.92	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (N = 52)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
เครื่องมือในการทำการเกษตร			
ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสาน * (N=158)			
เครื่องสูบน้ำ	52		32.91
รถไถเดินตาม	51		32.28
เครื่องพ่นยา	40		25.32
รถแทรกเตอร์	8		5.06
อื่นๆ	7		4.43
หลังทำการเกษตรแบบผสมผสาน			
เท่าเดิม	44		84.61
เพิ่มขึ้น	5		9.62
ลดลง	3		5.77
การตลาด			
ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสาน			
ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการจำหน่ายผลผลิต	6		11.54
มีปัญหาเกี่ยวกับการจำหน่ายผลผลิต	46		88.46
มีปัญหาจำแนกได้ดังนี้ (N=80) *			
-ราคาผลผลิตตกต่ำ	44		55.00
-ถูกกดราคา	26		32.50
-ผลผลิตคุณภาพต่ำ	5		6.25
-ตลาดรับซื้อน้อย	2		2.50
-อื่นๆ (ออกไม่ตรงตามความต้องการ)	3		3.75

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5(ต่อ)

รายการ	จำนวน (N = 52)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
หลังทำการเกษตรแบบผสมผสาน			
ไม่มีปัญหา	38	73.08	
มีปัญหา	14	26.92	
จำแนกได้ดังนี้ (N=14)			
-ผลผลิตต่ำ	10	71.43	
-คุณภาพผลผลิตต่ำ	1	7.14	
-อื่น ๆ (ไม่มีผู้รับซื้อ)	3	21.43	

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ข้อมูลแสดงความคิดเห็น อุปสรรค ข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการทำการเกษตรแบบผสมผสาน

อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการทำการเกษตรแบบผสมผสาน (ตารางที่ 6)

จากผลการศึกษาพอจะสรุปได้ว่า เกษตรกรร้อยละ 53.85 มีอุปสรรคในการทำการเกษตรแบบผสมผสานและไม่มีอุปสรรคและข้อเสนอแนะร้อยละ 46.13 ซึ่งพอจะจำแนกได้ดังนี้

อุปสรรค

เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 33.33 มีอุปสรรคในเรื่องโรคแมลง รองลงมาเรื่องปัจจัยการผลิต ร้อยละ 19.06 จำแนกเป็น ทุย ยาม่าแมลง และอุปสรรคอีกประการหนึ่งคือ การขาดแคลนน้ำในการผลิต ร้อยละ 16.67 และเกษตรกรได้ให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะไว้ดังในข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ

เกษตรกรร้อยละ 39.40 อยากให้มีการอบรมในด้านการทำการเกษตรแบบผสมผสานจากหน่วยงานของรัฐบาลและอยากให้มีการจัดการหาเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ร้อยละ 15.15 เพื่อนำมาลงทุนในการปรับปรุงการผลิตและสิ่งที่สำคัญ คือ ในเรื่องของปัจจัยการผลิตเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 21.21 อยากให้ปัจจัยการผลิตมีราคาต่ำลง เช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง เป็นต้น และอยากได้รับความช่วยเหลือในด้านการจัดการแหล่งน้ำ ในด้านการเพาะปลูก

ตารางที่ 6 อุปสรรค ข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการทำการเกษตรแบบผสมผสาน

อุปสรรคและข้อเสนอแนะ	จำนวน (N = 52)	ร้อยละ
มีอุปสรรค	28	53.85
ไม่มีอุปสรรค	24	46.15
มีอุปสรรค (N=42)		
-ปัจจัยการผลิตราคาแพง	8	19.06
-ขาดเงินทุน	6	14.28
-ขาดแคลนน้ำ	7	16.67
-โรคแมลง	14	33.33
-ผลผลิตคุณภาพไม่ดี	4	9.52
-การวางแผนที่ดี	3	7.14

ข้อเสนอแนะ (N=33)

-ต้องการอบรมเรื่องเกษตรผสมผสาน	13	39.40
-เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ	5	15.15
-ปัจจัยการผลิตราคาต่ำ	7	21.21
-ความช่วยเหลือด้านพันธุ์พืช-สัตว์	3	9.09
-การจัดการระบบส่งน้ำ	2	6.06
-ความช่วยเหลือจากทางราชการ	3	9.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจก่อนและหลังทำการเกษตรผสมผสาน

จากตารางที่ 7 รายได้จากการเกษตรก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสานเปรียบเทียบให้อยู่เท่าเดิมเมื่อทำการเกษตรแบบผสมผสาน ปีที่ 1 และปีที่ 2 ผลผลิตยังไม่ได้เท่าที่ควรจึงทำให้สภาพทางเศรษฐกิจยังไม่ดีขึ้น ส่วนปีที่ 3 ขายผลผลิตได้ทำให้รายได้จากการเกษตรเพิ่มขึ้น รายได้จากการรับจ้าง ปีที่ 1 ถึงปีที่ 3 จะได้น้อยลงรายจ่ายภาคเกษตร ปีที่ 1 จะจ่ายมาก ปีที่ 2 ถึงปีที่ 3 จะจ่ายน้อยลง ทำให้สภาพทางเศรษฐกิจดีขึ้น รายจ่ายในครอบครัวก็เช่นกัน เมื่อทำการเกษตรแบบผสมผสานสามารถนำผลผลิตที่ได้มาบริโภคในครัวเรือน ทำให้รายจ่ายในครัวเรือนลดลง สภาพหนี้สินก็เช่นเดียวกับรายจ่ายภายในครัวเรือน ด้านเงินฝาก / เงินออม ก่อนและหลังทำการเกษตรแบบผสมผสานยังคงอยู่เท่าเดิมเพราะเกษตรกรยังมีหนี้สินอยู่ การจ้างงานมีการจ้างแรงงานที่น้อยลงแต่ไม่มีความแตกต่างมาก เครื่องมือการเกษตรมีปริมาณเท่าเดิม ด้านการตลาดหลังทำการเกษตรแบบผสมผสานจะมีปัญหาน้อยลงทำให้เกิดผลดีแก่เกษตรกร

สรุปภาพรวมของการทำการเกษตรแบบผสมผสาน เมื่อทำการเปรียบเทียบกับทำการเกษตรระบบเดิม ซึ่งจะเห็นผลแตกต่างดังนี้ ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสาน ให้คะแนนเป็น (0) เมื่อเปลี่ยนมาเป็นการทำการเกษตรแบบผสมผสาน ปีที่ 1 จะยังไม่เห็นผล (0) จะเริ่มเห็นผลปีที่ 2 (+2) และปีที่ 3 (+4) คือมีคะแนนเพิ่มขึ้นตามลำดับ จะเห็นได้ว่าการทำการเกษตรแบบผสมผสานต้องมีความอดทนในระยะแรกของการเปลี่ยนแปลงจากการทำการเกษตรแบบเดิมมาเป็นการทำการเกษตรแบบผสมผสานซึ่งจะให้ผลดีในระยะยาว ในการศึกษารั้งนี้เปรียบเทียบเฉพาะสภาพทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ผลที่จะได้รับยังมีในด้านอื่น ๆ อีก อาทิเช่น สภาพสังคม การอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัว สุขภาพอนามัย สภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น เป็นต้น จะเห็นได้ว่าถ้าเกษตรกรอยากจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิมแล้ว การทำการเกษตรแบบผสมผสานก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของเกษตรกรได้

ตารางที่ 7 แสดงการสรุปสภาพทางเศรษฐกิจก่อนและหลังการทำการเกษตรแบบผสมผสานของเกษตรกร ตำบลคอนเกาะกา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ	ก่อนทำการเกษตร- แบบผสมผสาน	หลังการทำการเกษตรแบบผสมผสาน		
		ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3
รายได้จากการเกษตร	0	-1	-1	+1
รายได้จากการรับจ้าง	0	-1	-1	-1
รายจ่ายภาคเกษตร	0	-1	+1	+1
รายจ่ายในครัวเรือน	0	+1	+1	+1
หนี้สิน	0	+1	+1	+1
เงินฝาก / เงินออม	0	0	0	0
การจ้างงาน	0	0	0	0
เครื่องมือการเกษตร	0	0	0	0
การตลาด	0	+1	+1	+1
สรุปภาพรวม	0	0	+2	+4
หมายเหตุ				
เพิ่มขึ้น	+1			
เท่าเดิม	0			
ลดลง	-1			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกษตรแบบผสมผสานแล้ว เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น เฉลี่ยปีที่ 1 126,826.92 บาท/ปี/ครอบครัว ปีที่ 2 162,269.23 บาท/ปี/ครอบครัว และปีที่ 3 206,403.84 บาท/ปี/ครอบครัว ตามลำดับ ซึ่งกิจกรรมที่ทำการผลิตร้อยละ 67.31 ใช้รูปแบบของพืช-สัตว์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครเวช แชนเพ็ญ (2537 : 61) ซึ่งจะมีต้นทุนต่ำลงและมีรายได้สูงขึ้นก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรกรมีรายได้จากการรับจ้างร้อยละ 67.31 และร้อยละ 28.57 มีรายได้ 50,000 บาทขึ้นไป เฉลี่ยต่อครอบครัวเป็นเงิน 32,571.42 บาท/ปี หลังจากทำการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรกรมีรายได้จากการรับจ้างลดลงร้อยละ 77.14 เนื่องจากเกษตรกรจะมีเวลาว่างน้อยลง ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสานเกษตรกรมีรายจ่ายภาคเกษตร เฉลี่ย 81,923.07 บาท/ปี/ครอบครัว ซึ่งร้อยละ 45.15 มีรายจ่าย 50,001-100,000 บาท / ปี / ครอบครั้ว หลังทำการเกษตรแบบผสมผสานแล้ว เกษตรกรมีรายจ่ายภาคการเกษตรลดลง ปีที่ 1 เฉลี่ย 93,000 บาท/ปี/ครอบครัว ปีที่ 2 73,480.76 บาท/ปี/ครอบครัว ปีที่ 3 62,759.61 บาท/ปี/ครอบครัว ตามลำดับ เพราะเกษตรกรไม่ต้องลงทุนในกิจกรรมหลักเพียงกิจกรรมเดียว จะลงทุนครั้งแรกเพียงครั้งเดียวและครั้งต่อไปก็จะน้อยลง ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรกรมีรายจ่ายภายในครัวเรือนอยู่ในช่วงต่ำกว่า 50,000 บาท ร้อยละ 69.24 เฉลี่ย 40,942.30 บาท/ปี/ครอบครัว หลังทำการเกษตรแบบผสมผสานเกษตรกรส่วนใหญ่มีรายจ่ายภายในครัวเรือนลดลง ร้อยละ 80.77 เพราะสามารถนำผลผลิตที่ได้จากกิจกรรมหลาย ๆ อย่างมาบริโภคภายในครัวเรือนได้ หนี้สินของเกษตรกรก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสานมีหนี้สินอยู่แล้ว ร้อยละ 76.92 ซึ่งอยู่ในช่วง 50,000-100,000 บาท ร้อยละ 45.00 โดยมีแหล่งเงินกู้คือ ธกส. ร้อยละ 57.70 หลังจากทำการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรกรมีหนี้สินลดลง ร้อยละ 65.38 เนื่องจากสามารถขายผลผลิตได้และลดความเสี่ยงจากกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งตามหลักการทำการเกษตรผสมผสาน (ชนวน รัตนวาหะ และประเวช แสงเพชร : 2537) ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสานเกษตรกรไม่มีเงินออมร้อยละ 73.08 หลังจากทำการเกษตรแบบผสมผสานเกษตรกรมีเงินออมเพิ่มขึ้นร้อยละ 23.08 และมีเงินออมลดลงร้อยละ 5.77 สาเหตุที่เกษตรกรมีเงินออมเพิ่มขึ้นน้อยเพราะเกษตรกรยังคงมีหนี้สินอยู่ การจ้างงานก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสานมีการจ้างงาน ร้อยละ 57.69 และจำนวนแรงงานจ้างอยู่ในช่วง 1-5 คน ร้อยละ 46.15 และหลังทำการเกษตรแบบผสมผสานเกษตรกรจะทำเองโดยใช้แรงงานภายในครอบครัวร้อยละ 84.62 เครื่องมือในการทำการเกษตรก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสานส่วนใหญ่ เกษตรกรมีเครื่องมือในการทำการเกษตรคือ เครื่องสูบน้ำ ร้อยละ 32.92 รถไถเดินตามร้อยละ 32.28 เครื่องพ่นยา ร้อยละ 25.32 รถแทรกเตอร์ ร้อยละ 5.06 และอื่น ๆ ร้อยละ 4.43 ซึ่งมี รถขนข้าว เรือบรรทุกข้าว และหลังจากทำการเกษตรแบบผสมผสานเครื่องมือทำการเกษตรคงอยู่เท่าเดิม ร้อยละ 84.61 เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.62 ลดลงร้อยละ 5.77 สาเหตุจากการลดลงเพราะเกษตรกรให้บุตร และนำไปขายเพราะไม่ได้ใช้งาน เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาวะการตลาดก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรกรประสบปัญหาในเรื่องการจำหน่ายผลผลิต ร้อยละ 88.46 หลังจากการทำการเกษตรแบบผสมผสาน ไม่มีปัญหาในเรื่องจำหน่ายผลผลิต ร้อยละ 73.08 ซึ่งปัญหาที่พบคือ มีผลผลิตต่ำร้อยละ 71.43

สรุปภาพรวมของการทำการเกษตรแบบผสมผสานเมื่อเปรียบเทียบการทำการเกษตรระบบเดิม พอจะเห็นผลแตกต่างดังนี้ ปีที่ 1 ยังไม่เห็นผล (0) จะเริ่มเห็นผลปีที่ 2 (+2) และปีที่ 3 (+4) ตามลำดับ

ข้อมูลแสดงความคิดเห็น อุปสรรค ข้อเสนอแนะ ของเกษตรกรต่อการทำการเกษตรแบบผสมผสาน

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า เกษตรกรมีอุปสรรคในการทำการเกษตรแบบผสมผสาน ร้อยละ 53.85 ซึ่งอุปสรรคที่พบ คือ ปัญหาเรื่องปัจจัยการผลิต และภาคการจัดการเรื่องการวางแผน และเกษตรกรได้ให้ข้อเสนอแนะ คือ อยากให้มีการอบรมในด้านการนำการเกษตรแบบผสมผสาน และ จัดหาแหล่งเงินทุนในการลงทุนทำการเกษตรแบบผสมผสาน และมีปัจจัยการผลิตที่ราคาต่ำมาช่วยเหลือ

ข้อเสนอแนะ

ผลการทำปัญหาพิเศษเรื่อง การเปรียบเทียบสภาพเศรษฐกิจก่อนและหลังการทำการเกษตรแบบผสมผสาน อาจสรุปไว้เป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. จากผลการศึกษา ปัญหาสำคัญที่พบของภาคเกษตร คือ การขาดแคลนน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร ซึ่งรัฐบาลต้องเร่งขยายโครงสร้างและการบริการพื้นฐาน โดยเฉพาะระบบชลประทานให้ไปสู่ภาคเกษตรกรรมอย่างทั่วถึง
2. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้เกษตรกรสามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมของตนเองได้อย่างยั่งยืน
3. เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ ดังนั้น ควรมีหน่วยงานในการฝึกอบรมให้เกษตรกรมีความรู้ความชำนาญและนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ในการทำการเกษตรแบบผสมผสาน หากจะมีการศึกษาครั้งต่อไปที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ควรมีการศึกษาในด้าน การเปรียบเทียบ สภาพสังคมของเกษตรกร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหาและข้อเสนอแนะต่อวิธีการศึกษา

1. ในการออกแบบสัมภาษณ์ รวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างต้องใช้เวลาในการชี้แจงทำความเข้าใจกับเกษตรกรมาก เนื่องจาก เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างบางรายไม่มีความรู้ และไม่ยอมเปิดเผยข้อมูลบางอย่าง เพราะเกรงว่าจะมีผลกระทบต่อตนเองในด้านต่าง ๆ
2. การศึกษาครั้งนี้ มีข้อจำกัดด้านเวลาที่ใช้ในการศึกษาระยะสั้น หากใช้ระยะเวลาในการศึกษาให้มากกว่านี้ จะทำให้ผลการศึกษา มีความละเอียดและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2537. โครงการปรับโครงสร้างการผลิตการเกษตร. ไม่ปรากฏ
สถานที่พิมพ์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2535. การเกษตรของประเทศไทย. ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์.

ชนวน รัตนวราหะ และ ประเวศแสงเพชร. 2535. ระบบเกษตรผสมผสาน. สถาบันวิจัย
ฟาร์ม กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ.

..... 2537. ระบบเกษตรผสมผสาน. สถาบันวิจัย
ฟาร์ม กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ.

ณัฐวุฒิ ตราฐ. 2535. กรณีศึกษาถึงผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของระบบเกษตรผสมผสาน
ในพื้นที่ อ. นางรอง จ.บุรีรัมย์. กรุงเทพฯ. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

ทำนอง สิงคาลวนิช. 2521. การเกษตรกับการพัฒนา. ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์.

นिरนาม. 2534. “การเกษตรแบบผสมผสานความหวังใหม่ของเกษตรไทย”. เกษตรวันนี้.
10 (117) : 53

นिरนาม . 2535. “หลัก 4 ประการสำหรับเกษตรธรรมชาติ”. เกษตรพัฒนา.
11 (132) : 46 - 46.

นिरนาม. 2535. “ระบบเกษตรผสมผสาน”. เกษตรพัฒนา. 12 (134) : 24

บัณฑิต สุจินดาพงศ์. 2534. การประเมินการใช้ระบบเกษตรผสมผสานของเกษตรกรใน
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ พ.ศ. 2534. กรุงเทพฯ. สถาบันเทคโนโลยีพระจอม
เกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พาณิชย์ ทันนิมิตร. 2527. หลักการเกษตร. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. มิตรเกษตร.

วิเศษ รัชฎานวัตร. 2531. การศึกษาการให้ประโยชน์จากผลพลอยได้และเศษสิ่งเหลือใช้
ในระบบทำฟาร์มผสมผสานของเกษตรกรในเขต พ.ท. ชลประทาน จังหวัดแพร่
ศึกษากรณีการทำฟาร์มผสมผสานของนายเปลียน อินทา. มหาวิทยาลัยเกษตร
ศาสตร์.

อัศวเดช แงเพ็ญ . 2537. กรณีศึกษาผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของระบบเกษตรแบบผสม
ผสาน ในพื้นที่ อ. บางใหญ่ จ. นนทบุรี. กรุงเทพฯ. สถาบันเทคโนโลยีพระ
จอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก

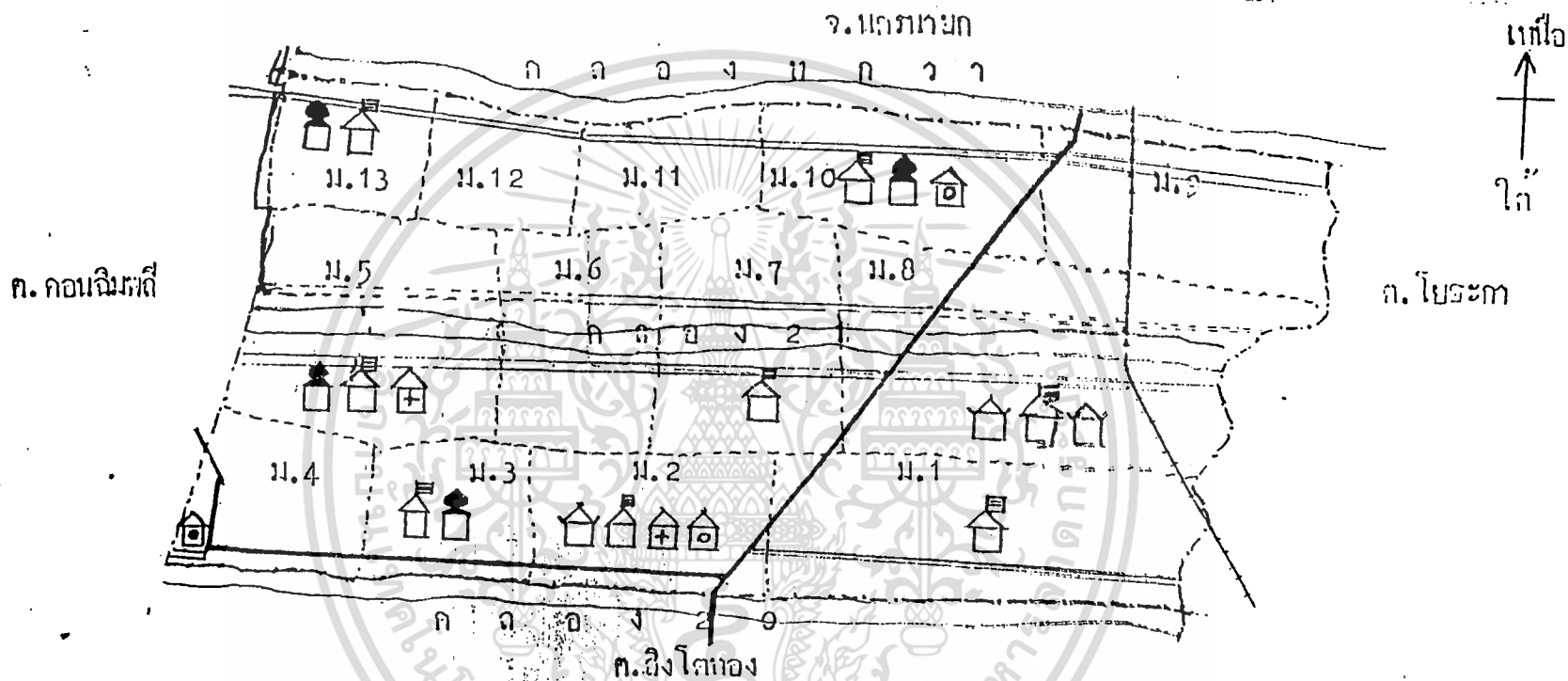
สภาพทางภูมิศาสตร์ของตำบลคอนเกาะกา

ตำบลคอนเกาะกามีจำนวนประชากร เมื่อสิ้น วันที่ 30 กันยายน 2540 มีจำนวนทั้งสิ้น 8140 คน ซึ่งประกอบด้วย ชาย 4251 คน หญิง 3889 คน ซึ่งนับถือศาสนาพุทธและอิสลามเป็นส่วนใหญ่อาชีพส่วนใหญ่ทำการเกษตร

ลักษณะที่ตั้งของตำบลคอนเกาะกา ทิศเหนือติดจังหวัดนครนายก ทิศใต้ติดตำบลสิงโตทอง ทิศตะวันออกติดตำบลโยธะกา และทิศตะวันตกติดตำบลอนฉิมพลี ตำบลคอนเกาะกา ประกอบด้วย 13 หมู่บ้าน มีพื้นที่ประมาณ 37,270 ไร่ หรือประมาณ 65.2 ตารางกิโลเมตร ซึ่งตำบลคอนเกาะกาประกอบด้วยสถานีนามัย 2 แห่ง โรงเรียน 8 แห่ง วัด 3 แห่ง มัสยิด 4 แห่ง ศูนย์พัฒนาตำบล 2 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2 แห่ง มีคลองส่งน้ำคือ คลองหกวาและคลอง 20 ไหลผ่าน

แผนที่ผัง เขตตำบลคอนเกาะตา
อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน
พื้นที่ประมาณ 37.270 ไร่ 65.2 ตารางกิโลเมตร

- สัญลักษณ์ในแผนที่
- เขตตำบล
 - ถนนหลวง
 - ==== ถนนลูกรัง
 - ===== ถนนดิน
 - ~~~~~ ทางรถไฟ
 - ~~~~~ ลำคลอง
 - ☰ ศาลโอบนามัย
 - ☶ โรงเรียน
 - ☰ หมู่บ้านสัมมาถำพล
 - ☶ หมู่บ้านสัมมาเกิดได้
 - ☰ วัถ
 - ☶ มัสยิด

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง

การเปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจ ก่อนและหลัง การทำการเกษตรแบบผสมผสานของ เกษตรกร ต.คอนเกาะกา อ.บางน้ำเปรี้ยว จ.ฉะเชิงเทรา

คำชี้แจงในการสัมภาษณ์

1. แบบสัมภาษณ์นี้ประกอบไปด้วยคำถาม 3 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทางเศรษฐกิจ – สังคมทั่วไปของเกษตรกร
 - ตอนที่ 2 ข้อมูลทางเศรษฐกิจ ก่อนและหลังการทำการเกษตรแบบผสมผสาน
 - ตอนที่ 3 ข้อมูลแสดงความคิดเห็น อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการทำการเกษตรแบบผสมผสาน
2. ให้ทำเครื่องหมาย / ลงใน () และเติมข้อความที่เป็นจริง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทางเศรษฐกิจ – สังคมทั่วไปของเกษตรกร

ก. สภาพทางสังคม

1. ชื่อ _____ นามสกุล _____

2. เพศ () ชาย () หญิง

3. อายุ _____ ปี

4. ผู้ให้สัมภาษณ์เคยเรียนหนังสือหรือไม่

() เคย () ไม่เคย

ถ้าเคยระดับการศึกษาที่จบ

() ระดับประถมศึกษา

() ระดับมัธยมศึกษา

() ระดับอาชีวศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

() ระดับอุดมศึกษา

() อื่น ๆ ระบุ _____

5. สถานภาพการสมรส

() โสด () สมรสแล้ว

() อื่น ๆ ระบุ _____

6. จำนวนแรงงานในครอบครัว

ก่อนวัยเรียน _____ คน

วัยเรียน _____ คน

วัยทำงาน _____ คน

วัยชรา _____ คน

ข. สภาพทางเศรษฐกิจ

1. อาชีพหลักของผู้ให้สัมภาษณ์

() ทำงานเกษตร

() รับราชการ

() รับจ้าง

() ค้าขาย

() อื่น ๆ ระบุ _____

มีรายได้ประมาณ _____ บาท/ปี

2. อาชีพรองของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ทำอยู่ในปัจจุบัน

() ทำการเกษตร

() รับราชการ

() รับจ้าง

() ค้าขาย

() อื่น ๆ ระบุ _____

มีรายได้ประมาณ _____ บาท/ปี

3. สภาพหนี้สิน

() ไม่มี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

() มี (โปรดระบุ) _____ บาท/ปี

4. สภาพการถือครองที่ดิน

มีที่ดินจำนวน _____ ไร่

5. แหล่งเงินกู้ที่ท่านได้มาจากที่ไหน(ถ้ามีการกู้เงิน) ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

() สหกรณ์การเกษตร

() ธ.ก.ส.

() ธนาคารพาณิชย์

() เพื่อนบ้าน

() พ่อค้า

() อื่น ๆ ระบุ _____

ตอนที่ 2 ข้อมูลทาง เศรษฐกิจ ก่อนและหลังการทำกรเกษตรแบบผสมผสาน

1. การเข้าร่วมโครงการ

ท่านเข้าร่วม โครงการเกษตรผสมผสานเมื่อปีใด

() ปี 2537

() ปี 2538

() ปี 2539

() อื่นๆ ระบุ _____

2. รายได้

2.1 ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสานท่านมีรายได้จากอะไร

เป็นจำนวนเงินประมาณ _____ บาท / ปี

2.2 หลังทำการเกษตรแบบผสมผสานท่านมีรายได้อย่างไร

ปีที่ 1 ประมาณ _____ บาท / ปี

จาก _____

ปีที่ 2 ประมาณ _____ บาท / ปี

จาก _____

ปีที่ 3 ประมาณ _____ บาท / ปี

จาก _____

2.3 ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสานท่านมีรายได้จากการรับจ้างหรือไม่

() มี () ไม่มี

ถ้ามีเป็นจำนวนเงินประมาณ _____ บาท / ปี

2.4 หลังทำการเกษตรแบบผสมผสานท่านมีรายได้จากการรับจ้างอย่างไร

() ลดลง () เพิ่มขึ้น

() เท่าเดิม

ถ้าเพิ่มขึ้นหรือลดลง เป็นจำนวนเงินเท่าไร

ประมาณ _____ บาท / ปี

3. รายจ่าย

3.1 ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสานท่านมีรายจ่ายเท่าใด

ประมาณ _____ บาท / ปี

3.2 หลังทำการเกษตรแบบผสมผสานท่านมีรายจ่ายอย่างไร

ปีที่ 1 ประมาณ _____ บาท / ปี

ปีที่ 2 ประมาณ _____ บาท / ปี

ปีที่ 3 ประมาณ _____ บาท / ปี

3.3 ก่อนทำโครงการเกษตรแบบผสมผสานท่านมีรายจ่ายภายในครัวเรือนเท่าใด

ประมาณ _____ บาท / ปี

3.4 หลังทำโครงการเกษตรแบบผสมผสานท่านมีรายจ่ายภายในครัวเรือนอย่างไร

() เพิ่มขึ้น () ลดลง

() เท่าเดิม

ถ้าเพิ่มขึ้นหรือลดลงเป็นจำนวนเงินเท่าใด

ประมาณ _____ บาท/ปี

4. หนี้สินของเกษตรกร

4.1. ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสานท่านมีหนี้สินหรือไม่

() มี () ไม่มี

ถ้ามีเป็นจำนวน (โปรดระบุ) _____ บาท

แหล่งเงินกู้

() สหกรณ์ () เพื่อนบ้าน

() ธนาคารพาณิชย์ () พ่อค้า

() ธ.ก.ส. () อื่นๆ

โปรดระบุ _____

4.2 หลังจากทำการเกษตรแบบผสมผสานแล้วหนี้สินลดลงหรือไม่อย่างไร

() ลดลง () เพิ่มขึ้น

() เท่าเดิม

ถ้าเพิ่มขึ้นหรือลดลงเป็นจำนวนเท่าใด

ปีที่ 1 ประมาณ _____ บาท / ปี

ปีที่ 2 ประมาณ _____ บาท / ปี

ปีที่ 3 ประมาณ _____ บาท / ปี

5. เงินฝาก / เงินออม

5.1 ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสานท่านมีเงินฝาก / เงินออมเพิ่มขึ้นหรือไม่

() มี () ไม่มี

ถ้ามี จำนวนเท่าใด (โปรดระบุ) _____ บาท

5.2 หลังทำการเกษตรแบบผสมผสานท่านมีเงินฝาก/เงินออมเพิ่มขึ้นอย่างไร

() ลดลง () เพิ่มขึ้น

() เท่าเดิม

ถ้าเพิ่มขึ้นหรือลดลงเป็นจำนวนเงินเท่าใด

ปีที่ 1 ประมาณ _____ บาท / ปี

ปีที่ 2 ประมาณ _____ บาท / ปี

ปีที่ 3 ประมาณ _____ บาท / ปี

6. การจ้างงาน

6.1 ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสานครอบครัวของท่านมีการจ้างงานหรือไม่

() มี () ไม่มี

ถ้ามีจำนวนแรงงานจ้าง _____ คน

6.2 หลังทำการเกษตรแบบผสมผสานครอบครัวท่านมีการจ้างแรงงานหรือไม่

() จ้างเพิ่มขึ้น () ทำเอง

() ไม่ได้จ้าง

7. เครื่องมือในการทำการเกษตร

7.1 ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสานท่านมีเครื่องมือในการทำการเกษตรอะไร

บ้าง ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

() รถแทรกเตอร์ () รถไถเดินตาม

() เครื่องสูบน้ำ () เครื่องใส่ปุ๋ย

() เครื่องพ่นยา

() อื่น ๆ ระบุ _____

7.2 หลังทำการเกษตรแบบผสมผสานท่านมีเครื่องมือในการทำการเกษตรเพิ่มขึ้น

หรือไม่อย่างไร

() เพิ่มขึ้น () เท่าเดิม

() ลดลง เพราะอะไร

ถ้าเพิ่มขึ้นอะไรบ้าง โปรดระบุ _____

1. _____

2. _____

3. _____

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8. การตลาด

8.1 ก่อนทำการเกษตรแบบผสมผสาน ท่านมีปัญหในเรื่องการจำหน่ายผลผลิตหรือไม่

มี

ไม่มี

ถ้าไม่มี เพราะ _____

ถ้ามีในเรื่องใด

ราคาผลผลิตตกต่ำ

ถูกกดราคา

ตลาดรับซื้อน้อย

ผลผลิตคุณภาพต่ำ

อื่น ๆ ระบุ _____

8.2 หลังทำการเกษตรแบบผสมผสาน ท่านมีปัญหในเรื่องการจำหน่ายผลผลิตหรือไม่อย่างไร

มี

ไม่มี

ถ้าไม่มีเพราะ _____

ถ้ามีในเรื่องใด

ผลผลิตมีจำนวนน้อย

คุณภาพผลผลิตต่ำ

ตลาดรับซื้อน้อย

อื่น ๆ ระบุ _____

ตอนที่ 3 ข้อมูลแสดงความคิดเห็น อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการทำการเกษตรแบบผสมผสาน

อุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการทำการเกษตรแบบผสมผสาน
อุปสรรค

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

ข้อเสนอแนะ

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

ขอขอบคุณที่กรุณาให้ความร่วมมือ ในการตอบแบบสอบถาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้